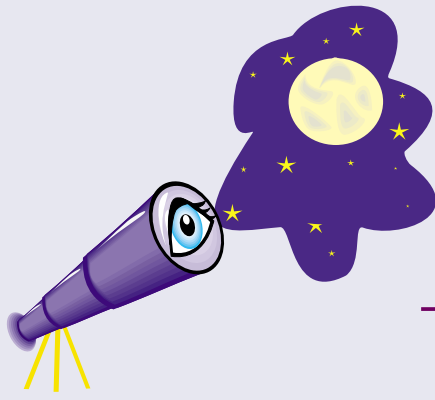

Gökyüzü

Alp Akoğlu

Yaz Gökyüzünde Parlak Yıldızlar

Havaların ısınıp gökyüzünün gözlem için uygun olduğu yaz ayları geldi. Gökadamızın merkezinin yer aldığı bölge gökyüzünde yükselirken, gözlenebilecek gök cisimlerinin sayısı da artıyor. Yaz gökyüzünün en parlak yıldızlarından biri olan Vega, hava karardığında kuzeydoğu ufkundan yükselmeye başlıyor. Bu yıldız yaz mevsiminin habercisi olarak kabul ediliyor.

Vega'nın bulunduğu takımyıldız olan Lir, gökyüzünde küçük bir alan kaplamasına karşın, amatör gökbilimcilerin ilgisini çeken birçok gök cismini barındırır. Bunlar arasında, "çift çift" diye bilinen ϵ (epsilon) Lir yıldızı ve Yüyük Bulutsusu başta gelir. Bir çift yıldız olan ϵ Lir'in bileşenlerini ancak çok iyi gökyüzü koşullarında çıplak gözle görebiliriz. Sisteme bir teleskopla bakıldığında, bu çiftlerin her birinin de aslında birer çift yıldız olduğu görülür. Dörtlünün her bir üyesi, yaklaşık aynı parlaklıktadır. Ne var ki Lir'deki bu gök cisimlerini gözlemek için bir teleskop gerekir.

Mars'ın (Eski Yunanca'da Ares) rakibi anlamını taşıyan Akrep'in kırmızı dev yıldızı Antares, hava karardığında güneydoğu ufkı üzerinde yer alıyor. Ancak, bu yaz Antares'in en azından parlaklık bakımından Mars'la yarışması zor. Çünkü, Mars bu yaz genelde olmadığı kadar parlak.

Yaz gökyüzünün belirgin parlak yıldızları arasında yer alan bir turuncu dev olan Çoban'daki Arcturus ise haziran ayında neredeyse başucumuzda bulunuyor.

Kuşu'daki Deneb ve Kartal Takımı yıldızı'nda yer alan Altair, Vega'yla birlikte Yaz Üçgeni'ni oluşturuyorlar. Yaz üçgeni, sonbahar aylarında da erken saatlerde batıya yaklaşmış olarak gözlenebiliyor.

Haziran'da Gezegenler

Hiç kuşkusuz, yaz aylarında en çok ilgi çeken gezegen Mars olacak. Belki, küçük bir gezegen oluşu nedeniyle Jüpiter ve Satürn'de olduğu gibi, yüzey ayrıntılarını görmek kolay değil; ancak, gezegen neredeyse Jüpiter'in parlaklığına ulaşacak. Bunun için önümüzdeki ayları beklemek gerekiyor.

Mars, ayın başlarında gece yarısından biraz sonra doğuyor. Ayın sonlarına geldiğimizde, gezegen gece yarısı civarında

Merkür'ün Güneş'in Önünden Geçiş

Geçen sayımızda da duyurduğumuz gibi, Merkür 7 Mayıs'ta Güneş'in önünden geçti. Bu geçiş, saat 08:12'de başladı ve 13:32'de sona erdi. Gezegenin görünür çapı çok küçük olduğundan, Merkür'ün geçişi ancak güneş filtresi takılmış teleskoplarla izlenebildi. Soldaki fotoğraf saat 11:30'da, sağdakiyse, tutulmanın son anlarında, 13:29'da çekildi. Soldaki fotoğrafta, Merkür yukarıya yakın olan küçük nokta. Daha aşağıda görünen daha büyük koyu leke bir Güneş lekesi. Fotoğraflar, Tunç Tezel tarafından çekildi.

doğacak ve parlaklığı gökyüzünün en parlak yıldızı olan Akıyıldız'ın parlaklığı kadar olacak. Ancak onun gibi beyaz değil, turuncu parlayacak.

1 Haziran saat 23:00; 15 Haziran saat 22:00;
30 Haziran 21:00'de gökyüzünün genel görünüşü

Genelde küçük bir teleskopla Mars'ın yüzey şekillerini görmek olanaksızdır. Ancak, Dünya'ya yaklaşan gezegenin, sadece parlaklığı artmakla kalmayacak, görünür büyüklüğü de artacak. Böylece, Haziran sonu ve önümüzdeki birkaç ay, gezegenin yüzey şekillerini küçük bir teleskopla bile gözlemek olası.

Jüpiter, akşam alacakaranlıkta ilk göze çarpan gezegen. Ayın başlarında gece yarısına kadar gözlenebilirken, ayın son günlerinde alacakaranlığın ardından, kısa bir süre sonra batıyor olacak.

Satürn, bu aydan itibaren, bir süreliğine akşam gökyüzünü terk ediyor. Ayın başlarında, alacakaranlık batı ufkı üzerinde yer alan gezegen, yaklaşık iki hafta içinde Güneş'in parlak ışığında gözden kaybolacak.

Venus ve **Merkür**, sabah Güneş'ten yaklaşık yarım saat önce doğuyorlar ve doğu-kuzeydoğu ufkı üzerinde yer alıyorlar. Gezegenler, ay süresince birbirlerine yakın konumdadır; ancak, 21 Haziran'da, iki gezegen yarım derece kadar yakın konumda olacaklar.

Ay, 7 Haziran'da ilkördün, 14 Haziran'da dolunay, 21 Haziran'da son dördün, 29 Haziran'da yeniay evrelerinden geçecek.

